

*ZPRÁVA Z KONFERENCE PREVENTIVE BUSINESS
RESTRUCTURING IN EUROPE – FIRST EXPERIENCES
IN A COMPARATIVE VIEW*

Dne 28. listopadu 2025 se péčí katedry obchodního práva Právnické fakulty UK v prostorách fakulty uskutečnila konference s názvem *Preventive Business Restructuring in Europe – First Experiences in a Comparative View*. Akci přivítáním hostů jménem Právnické fakulty zahájila Magdalena Pfeiffer, následovalo přivítání moderátora konference Bohumila Havla, který připomněl společnou česko-německou tvorbu konference a představil prvního řečníka a jednoho z ideových tvůrců celé konference prof. Karstena Schmidta z Bucerius Law School Hamburg.

Prof. Karsten Schmidt ve svém úvodním příspěvku poskytl široký evropský pohled na problematiku harmonizace restrukuralizačního práva. Nejprve vyzdvihl, že srovnávací právo hraje v evropské legislativě nezastupitelnou úlohu, neboť při přípravě směrnic a rozhodování Soudního dvora EU dochází (byť někdy spíše implicitně) ke zohledňování různých národních úprav. Prof. Schmidt zdůraznil, že Směrnice o preventivní restrukuralizaci představuje nástroj minimální harmonizace. To v praxi znamená, že i po transpozici nejsou národní úpravy zcela jednotné; text směrnice může být společný, ale konkrétní provedení se liší stát od státu. Cílem směrnice je zavést v celé EU rámec včasné restrukuralizace, avšak státy k němu přistoupily různě v závislosti na své předchozí právní úpravě a koncepci insolvenčního vs. obchodního práva. V této souvislosti Schmidt položil několik klíčových komparativních otázek: Byly národní právní řády na směrnici připraveny, nebo musely zavádět zcela nové instituty? Vychází prevenční restrukuralizace v jednotlivých zemích spíše z tradice insolvenčního práva, nebo z práva korporálního? A existují v národních úpravách jakési „imunitní mechanismy“ bránící přejímání nevhodných cizích prvků? Dále upozornil na zajímavou debatu v Německu ohledně zapojení akcionářů do preventivních řízení, čímž předznamenal jedno z témat dne – postavení akcionářů vs. věřitelů – které se později odrazilo v národních příspěvcích.

Jako první národní zpravodaj v rámci prvního bloku vystoupil **JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.**, z PF UK, aby představil **českou zkušenost s transpozicí směrnice**. Nejprve načrtnul vývoj české legislativy v této oblasti: Česká republika přijala moderní insolvenční zákon již v roce 2006, inspirovaný mimo jiné americkým modelem, který již obsahoval reorganizaci dlužníka. Díky tomu byla domácí legislativa koncepčně relativně blízká principům směrnice a transpozice preventivní restrukuralizace nevyžadovala zcela revoluční změny. Jak Pelikán vysvětlil, původní návrh zákona počítal s co nejméně formalizovaným řízením, převážně mimosoudním procesem – soud měl zasahovat jen *ad hoc*, pokud by bylo třeba jeho rozhodnutí. Nakonec však převládl model inspirovaný německou úpravou, tedy zahájení formálního soudního řízení vždy při vstupu do preventivní restrukuralizace. Toto „rámcové řízení“ fakticky funguje jako *spící řízení* – je zahájeno obligatorně, ale aktivuje se jen v momentech, kdy je

zapotřebí zásahu soudu (např. schválení plánu). Pelikán poté přiblížil hlavní instituty české preventivní restrukturalizace. Vstup do řízení je možný pouze na návrh dlužníka – ČR nevyužila fakultativní možnost směrnice otevřít tento postup i věřitelům. Dále je omezen okruh subjektů – jen podnikatelské korporace mohou preventivní restrukturalizaci využít, nikoli fyzické osoby. Podmínkou zahájení je, že dlužníkovi hrozí úpadek, resp. že se nachází v podstatných finančních potížích, které by jinak vedly k úpadku. V rámci sestavování a schvalování restrukturalizačního plánu česká úprava dbá na ochranu práv různých skupin věřitelů. Zajímavostí je odlišný přístup k zajištěným věřitelům: ačkoli směrnice umožňuje spojit všechny zajištěné věřitele do jedné třídy, český insolvenční zákon tradičně staví každého zajištěného věřitele do samostatné skupiny (aby se nemohli přehlasovat navzájem). Česká úprava je tak v tomto bodě přísnější než směrnice a než např. Polsko, a více chrání individuální vliv zajištěných věřitelů.

Další národní zprávu přednesl **Dr. Marek Porzycki** z Jagellonské univerzity v Krakově, který představil vývoj a stav **polské úpravy**. Polsko již od roku 2016 disponuje moderním restrukturalizačním právem a zavedlo několik typů restrukturalizačních řízení. Porzycki upozornil, že polská terminologie se od směrnice liší: „reorganizační plán“ v polském pojetí není totéž co restrukturalizační plán podle směrnice. V Polsku se *reorganizačním (restrukturalizačním) plánem* rozumí obsáhlý podnikatelský plán sance (souhrn ekonomických a provozních opatření), který však nemá přímý právní účinek. Právně závazným instrumentem je až *návrh uspořádání (arrangement proposal)*, což je dokument obsahující konkrétní opatření restrukturalizace předkládaný věřitelům k hlasování. Proces preventivní restrukturalizace v Polsku má více variant. Z hlediska směrnice je nejdůležitější řízení o *schválení uspořádání* (tzv. PZU – *postępowanie zatwierdzenia układu*), které maximalizuje mimosoudní prvky. Dlužník v úzké spolupráci s licencovaným restrukturalizačním poradcem připraví reorganizační plán a návrh uspořádání a zahájí proces pouhým oznámením o zahájení do veřejného rejstříku. Tím automaticky vstupuje v platnost moratorium (dočasná ochrana dlužníka před věřiteli) na dobu až 4 měsíců. Role soudu je v této počáteční fázi minimální. Porzycki otevřeně konstatoval, že tato konstrukce, jakkoli má pomoci rychlé dohodě, vytváří prostor k možnému zneužití. Mnoho dlužníků restrukturalizaci úspěšně dokončí – Porzycki uvedl, že v roce 2024 bylo potvrzeno přes 2200 uspořádání, přičemž do konce téhož roku jich 77 dospělo ke splnění (úplnému provedení plánu) a přes 400 bylo zrušeno pro neplnění závazků dlužníkem. Z hlediska postavení účastníků je polská úprava poměrně striktní vůči akcionářům. Akcionáři nemají v restrukturalizaci hlasovací práva, nejsou pro ně vyčleněny zvláštní třídy. První zkušenosti a očekávané problémy v Polsku naznačují potřebu *dolaďování systému*. V Polsku dosud neexistuje povinná profesní komora ani ucelený etický kodex pro tyto odborníky. Zvažuje se zřízení komory či zavedení standardů a kárných pravidel, která by umožnila postihovat nekalé praktiky (v současnosti má Ministerstvo spravedlnosti jen krajní možnost odebrat licenci, chybí však průběžné disciplinární mechanismy).

Druhý odborný blok konference byl věnován komparativní analýze preventivních restrukturalizačních rámců ve dvou významných evropských jurisdikcích – Nizozemsku a Francii. Blok moderoval **doc. Tomáš Richter**, který v úvodu zdůraznil význam těchto dvou právních řádů pro evropskou diskusi: nizozemské právo jako relativně nově

systematizovaný, procesně minimalistický model a francouzské právo jako dlouhodobě budovaný, výrazně preventivně orientovaný systém s bohatou paletou nástrojů.

Prof. Frank Verstijlen (University of Groningen) ve svém vystoupení představil **nizozemský zákon** o soudním potvrzení mimosoudních restrukturalizačních plánů (WHOA), který vstoupil v účinnost k 1. lednu 2021. Zásadním rysem nizozemského modelu je jeho smluvní charakter a velmi omezená role soudů. Řízení formálně začíná pouhým oznámením dlužníka soudu, že připravuje restrukturalizační plán. Toto oznámení samo o sobě nemá žádné právní účinky a neznamená „otevření řízení“ v tradičním smyslu. Soud vstupuje do procesu pouze tehdy, je-li o to výslovně požádán. Materiální podmínkou využití WHOA je stav, kdy je rozumně pravděpodobné, že dlužník nebude schopen v budoucnu plnit své závazky, ačkoliv v daném okamžiku ještě řádně hradí běžné dluhy. Z hlediska mezinárodních aspektů WHOA rozlišuje veřejnou a neveřejnou variantu řízení. Pokud jde o obsah restrukturalizačního plánu, nizozemský režim umožňuje velmi širokou smluvní volnost. Plán se formálně týká finanční restrukturalizace, avšak může být doplněn o popis provozních opatření. Plán může zasahovat jak do práv věřitelů, tak i akcionářů, včetně možnosti jejich úplného vytěsnění. Lze jej nabídnout všem dotčeným osobám nebo pouze vybraným skupinám. Hlasování probíhá v třídách, které se vytvářejí podle postavení účastníků v hypotetické likvidaci a podle práv příznivých plánem. K potvrzení plánu soudem postačí souhlas alespoň jedné „*in-the-money*“ třídy. Soud při potvrzení přezkoumává především procesní korektnost, splnění testu „žádný věřitel není na tom hůře než v konkurzu“ a spravedlivé rozdělení hodnoty. Specifikem nizozemského systému je rovněž to, že rozhodnutí o potvrzení plánu vydává soud prvního stupně jako konečné, bez možnosti odvolání.

Na nizozemský příspěvek navázala **Mylène Boché-Robinet** (Boché Dobelle Avocats, Paříž), s podrobným výkladem **francouzského** restrukturalizačního práva. Zdůraznila, že Francie disponuje preventivními nástroji již po desetiletí a že implementace směrnice EU v roce 2020 nepředstavovala zásadní zlom v celkové architektuře systému, nýbrž spíše hlubokou změnu metody a pojmosloví. Základním rysem francouzského práva je jeho výrazně dlužnický vstřícná orientace, kdy hlavním cílem je zachování podnikatelské činnosti a pracovních míst, zatímco uspokojení věřitelů představuje až třetí prioritní cíl. Tento hodnotový rámec vysvětluje, proč jsou ve Francii preventivní a smírné postupy mimořádně rozšířené. Francouzský systém rozlišuje dvě hlavní kategorie řízení: smírná (*amicable*) řízení, která jsou důvěrná a smluvní, a kolektivní řízení, která jsou veřejná a podléhají procesním pravidlům insolvenčního práva. Smírná řízení *mandat ad hoc* a *conciliation* jsou zcela smluvní, bez moratoria, bez *cram-downu* a bez aplikace testů typu „*best interest*“. Jejich cílem je dosáhnout dohody za asistence soudem jmenovaného mediátora. Pokud je dohoda dosažena, může být předložena soudu ke schválení. Tato řízení jsou podle řečnice úspěšná v přibližně 70–80 % případů. Pokud konsenzus dosažen není, francouzské právo umožňuje přechod do kolektivních preventivních řízení. Právě zde se plně projevil vliv směrnice EU, neboť byl zaveden systém tříd dotčených stran, test nejlepšího zájmu věřitelů a mechanismy křížového *cram-downu*. Francouzské soudy se již začaly vyjadřovat k aplikaci testu nejlepšího zájmu věřitelů, přičemž judikatura zdůraznila, že se hodnotí výhradně ekonomické srovnání s likvidací, nikoli subjektivní nepohodlí věřitele s formou plnění (např. s tím, že by se

stal akcionářem). I ve Francii se uplatňuje absolutní priorita s možností výjimek, pokud jsou řádně odůvodněny a nedochází k nepřiměřenému zásahu do práv dotčených tříd.

Závěrečný odborný panel konference byl věnován srovnání preventivních restrukturalizačních rámců ve Španělsku a Německu. Panel moderoval **prof. Stephan Madaus** (Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg), který diskusi koncipoval jako střet akademických a praktických perspektiv.

Juana Pulgar Ezquerro (Universidad Complutense de Madrid) představila **španělský model** preventivní restrukturalizace jako výsledek dlouhodobého vývoje, který začal již před evropskou harmonizací. Současná reforma insolvenčního práva představuje spíše změnu paradigmatu než zavedení zcela nového institucionálního rámce. Ústředním prvkem je komunikace o zahájení jednání, kterou může podat pouze dlužník. Ta má časově omezené účinky, zejména moratorium vůči individuálním výkonům rozhodnutí, a zachovává princip *debtor in possession*. Restrukturalizační plán je koncipován jako nástroj určený výhradně pro životaschopné podniky; likvidační řešení jsou výslovně vyloučena a ponechána klasickému insolvenčnímu řízení. Plány mohou zahrnovat širokou škálu opatření, od finanční restrukturalizace až po zásadní korporační přeměny, včetně převodu podniku jako *going concern*. Španělský model rovněž zavedl třídění věřitelů podle společného ekonomického zájmu, připustil jednočlenné i jednotřídní plány a umožnil křížový *cram-down* za splnění podmínek absolutní priority s výjimkami odůvodněnými životaschopností podniku.

Německý restrukturalizační rámec podle zákona StaRUG byl v panelu představen ze dvou odlišných úhlů pohledu. **Sven-Holger Undritz** (White & Case, Hamburg) přiblížil StaRUG jako rychlou a centralizovanou implementaci směrnice, realizovanou formou samostatného zákona. Zdůraznil, že zákonodárce reagoval nejen na evropskou harmonizaci, ale také na konkurenční tlak jiných jurisdikcí, zejména Spojeného království a Nizozemska. Praktická zkušenost podle Undritze ukazuje, že ačkoli počet řízení zůstává relativně nízký, jde o ekonomicky významné případy. Diskutována byla zejména otázka vymezení hranice mezi hrozící insolvencí a skutečným úpadkem, odpovědnost statutárních orgánů a absence možnosti jednostranně vypovídat nevýhodné smlouvy, která zůstává výsadou insolvenčního řízení. **Lars Westpfahl** (Freshfields, Hamburg) navázal pohledem finančního restrukturalizačního poradce. Zdůraznil, že StaRUG v praxi funguje efektivně právě proto, že zůstal relativně úzce zaměřen na finanční aspekty a nepřebírá plně operativní restrukturalizaci. Pozornost věnoval zejména postavení akcionářů, kde se německá praxe postupně přiklání k výkladu umožňujícímu zahájení restrukturalizace i bez předchozího souhlasu valné hromady, pokud je insolvence jinak nevyhnutelná.

ZÁVĚREČNÁ POZNÁMKA

Konference na Právnické fakultě UK a také v ní proběhlá diskuse poskytla široký přehled o dopadech a výzvách spojených s implementací směrnice o preventivní restrukturalizaci. Klíčovým zjištěním je, že směrnice skutečně naplnila svůj účel nastavit minimální společný rámec – například zásada včasné restrukturalizace před úpadkem a možnost *cram-down* řešení jsou nyní přítomny ve všech zapojených právních

řádech. Současné se však potvrdilo, že národní implementace se významně liší v řadě aspektů: některé státy zvolily formalizovanější, soudně vedený proces, jiné umožnily výrazně mimosoudní postup s rizikem zneužití; odlišně je nakládáno se zajištěnými věřiteli (jednotná vs. individuální třída) i s akcionáři (úplné vyloučení vs. určitá participace prostřednictvím managementu). Komparativní přístup v diskusi ukázal, že sdílení prvních zkušeností je nenahraditelné – odborníci se mohli poučit z úspěchů i problémů sousedů. Nový návrh insolvenční směrnice EU zřejmě naváže na poznatky z implementace směrnice 2019/1023 a bude usilovat o odstranění některých identifikovaných nedostatků a rozdílů.

Závěrem lze konstatovat, že setkání významně přispělo k odborné diskusi o dalším směřování restrukturalizačního práva v Evropě – umožnilo formulovat doporučení *de lege ferenda* a navázat hlubší spolupráci mezi akademiky i praktikujícími právníky z různých zemí. Všechny příspěvky i následná diskuse zdůraznily společný cíl: efektivní evropský rámec včasné restrukturalizace, který poskytne životaschopným podnikům šanci na záchranu, zároveň však ochrání legitimní zájmy věřitelů a zamezí zneužívání na úkor právního prostředí jako celku.

doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
havelb@prf.cuni.cz
ORCID: 0009-0000-2706-3907

DOI: 10.14712/23366478.2026.16